

פרשת כי תבוא

ביכורים פרק ג

משנה ב

פיצד מעלין את הבכורים? כל העירות
שבמעמד מתבנסות לעיר של מעמד,
ולנין ברחובה של עיר, ולא היו נכנסין
לבתיים. ולמשכים היה הממנה אומר
(דמיה לא ה): "קומו ונעלה ציון אל-ה'
אלהינו".

משנה ג

הקרובים מביאים תאנים וענבים,
והרחוקים מביאים גרונרות וצמוקים.
והשור הולך לפניהם, וקרניו מצפות זהב,
ועטרה של זית בראשו. החליל מכה
לפניהם, עד שמגיעים קרוב לירושלים.
הגיעו קרוב לירושלים, שלחו לפניהם,
ועטרו את בכוריהם. הפחות, הסגנים
והגזברים יוצאים לקראתם; לפי כבוד
הנכנסים היו יוצאים. וכל בעלי אמנות
שבירושלים עומדים לפניהם ושואלין
בשלוש: אחינו אנשי מקום פלוני, באתם
לשלוש.

משנה ד

החליל מכה לפניהם, עד שמגיעין להר
הבית. הגיעו להר הבית — אפלו אגרפס
המלך נוטל הסל על כתפו ונכנס, עד
שמגיע לעזרה. הגיע לעזרה, ודברו
הלויים בשיר: (תהלים ל, ב) "ארוממך ה' בי
דליתני ולא-שמחת איבי לי".

כ. והיה כִּי-תָבֹא אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ בַּחֲלָה וירשתה וישבת בה:
ולקחת מראשית | כָּל-פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
תָּבִיא מֵאֲרָצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ
וּשְׂמַת בְּטָנָא וְהִלַּכְתָּ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם: וּבָאת
אֶל-הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הָהֵם וְאָמַרְתָּ
אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי-בָאתִי
אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵינוּ לֵאמֹר
לָנוּ: וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטָּנָא מִיָּדְךָ וְהִגִּידוּ לִפְנֵי מִזְבֵּחַ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ: וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבִד אֲבִי
וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיֵּגֶר שָׁם בְּמַתִּי מֵעַט וַיְהִי-שָׁם לְגֹוי גָּדוֹל
עָצוּם וָרֹב: וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיַּעֲבֹנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ
עֲבֹדָה קָשָׁה: וַנִּצְלַק אֶל-יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה
אֶת-קִלְנוּ וַיֵּרָא אֶת-עֲנִינוּ וְאֶת-עֲמַלְנוּ וְאֶת-לַחֲצֹנוּ:
וַיּוֹצֵאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ
נְטוּיָה וּבִמְרָא גָדֹל וּבְאֹתוֹת וּבִמִּפְתִּים:
וַיִּבְאֵנוּ אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן-לָנוּ אֶת-
הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ: וְעַתָּה
הִנֵּה הִבָּאתִי אֶת-רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר-נָתַתָּה לִי יְהוָה וְהַפַּחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:
וְשִׂמַּחְתָּ בְּכָל-הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן-לָךְ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ אֶתָּה וְהַלְוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר
בְּקִרְבְּךָ:

עין אי"ה מסכת בכורים

כת. הקרובים היו מביאים תאנים וענבים, והרחוקים
מביאים גרונרות וצמוקים. העלאת הבכורים אל מקום
המקדש, מקום עינם ולבם של ישראל, ראוי לו להתוות את
הערך של היחש של כל איש פרטי ועסקי הפרטיים אל קרבת ד'
ואורו, אור ישראל הכללי.

נספח ב

מצות ביכורים

"תוכן מצות ביכורים, ומה שאומר אל הכהן: 'הגדתי היום לך' אלקיך, מיהסר לך. נראה שיש מעלת טהרה וקדושה, וההבדל ביניהן: הטהרה מכוננת לעשות כל עניינים גשמיים בדרך הכנה לקדושה, אבל עוד אינם מקודשים כעצמם אלא שהם דרך הכרת. אבל קדושה היא מעלה יותר גדולה, שגם כל עניינים גשמיים הם מקודשים ממשי. וישראל עומדים להיות מתעלים למדה זו שיהיו כל המעשים הגשמיים מקודשים לך. וזו היא מדרגת יעקב, וע"ז נאמר 'הקדישו את קדוש יעקב', שיהיו כל הדברים הגשמיים מקודשים ממשי לך."

והנה כתיב 'ממלכת כהנים וגוי קדוש', הרי מדת הקדושה היא מיוחדת לכהנים. ומה היא קדושתם? שהמעשים הגשמיים עצמם יתקדשו, ולא שיהיו רק בדרך הכנה והכנה. ולחלילית זו היא הכאת בכורים להעלות על ידם כל הפעולות הגשמיות, שיהיו בעצמן מקודשות לשמים. ע"כ [=על-כן] אמר 'הגדתי היום לך' אלקיך, פי' במדת העבודה שהכחן — שהוא בבחינת הקדושה — עובד בה. ותוכן כזה התנגדות לבן אל קדושת ישראל והתנגדות מצרים להם, כי לבן עיקרו היה נגד יעקב, שמדת יעקב היחה לעשות כל הדברים הגשמיים קדוש מצד עצמם, והוא ה' — בכח טומאה שלו — מתנגד לזה. ע"כ [=על-כן] היחה התנגדותו התנגדות כוללת לעקור את הכל. אבל אח"כ במצרים ה' כדי לקנות תחילה, ככלל ישראל (אל) [את] מעלת הטהרה, שתהיה כל הגשמיות לכה"פ [=לכל הפחות] הכנה לקדושה. וזו היחה [ה]התנגדות של פרעה. והנה כשמתנגדים אל ההכנה, שלא תהי' הגשמיות הכנה, די להסיר את התכלית וממילא אין לההכנה ע"מ [=על מנת] לחול. והנה נשי במאי זכין, באקרוי בנייתו כו"ו, בבחינת ההכנה, ע"כ [=על-כן] גזר על הזכרים, וממילא אין לההכנה על מה לחול. אבל לבן שהתנגד להמעלה היותר גדולה שאז הכל בבחינת תכלית, היחה כוונתו לעקור את הכל.

והנה צריך לקנות מעלת הקדושה, אבל להכנה צריך [ל]מעלת הטהרה, ע"כ אומר בהבאת הביכורים שהתכלית היא 'לפני ד' אלקיך', פי' לבוא למדינת הקדושה, אבל כדי לזכות לה צריך לטהרה. ומבאר איך שהש"ס השכיל להקנות אותנו בכ' המעלות, והיינו, [על-יד] ההתנגדות מצד ארמי אל הקדושה, ומצד המצרים אל הטהרה. ועתה הנה הבאתי¹, לזכות לטהרה, 'והנחתו²', כדי לזכות לקדושה, 'והשתחית כו"ו' לקבל ההשפעה כו"ל³.

1. דברים כו ג. 2. פירוש: לכהן. לשון נוכח ולא מלשון מדבר בעניו. 3. ישעיה כט כג.
4. שמות יט ו. ועיין שיחות הרב צבי יהודה, שמות, עמ' 222 הערה 18. 5. אולי: ויהי נשי.
6. ברכות ז' א. 7. דברים כו ה. 8. שם שם י.

3. תורת ארץ-ישראל

והערך האלוהי של הגוי הגדול, אינו מתגלה אלא כשהוא נמצא בארצו, בכל בריאותו וקוממיותו. כפי שסדרו בנוסח של "יהי כבוד": "כי בחר ד' בציון, אֹהֶל לְמוֹשֶׁה לְיָוֵה וּמִתְנַדֵּךְ" כי יעקב בחר לו יה, ישראל לסגלתו¹. גילוי כבוד ד' בעולם נעשה בעם הזה ובקרקע הזאת². כך היא המציאות שיאין אלהים בכל הארץ, כי אם בישראל³. בחלק האנושות הזה, כשהוא מסתדר על הקרקע הזאת. ואז מתגלה התורה בכל אמתותה.

לכן צורך שהתורה התבאר עכשיו מחדש. ומהו הביאור? — נצטרינו בהר סיני, בחורב: "פנו וסעו לכם⁴, לכו אל ארץ-ישראל, הסתדרו שם באופן ברא ונורמלי.